

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

Szerkesztői szállítás:

Külső-monostortúza 181. sz.

Kiadó hivatal:

Középutca, Stein J. könyvkereskedése.

Hirdetési ár: 5 hasábos garmond sorát 1-ször 7 kr., 2-ször 6 kr., 3-szor 5 kr. s minden hirdetés után 30 kr. bélyegdíj.

Hirdetéseket felvételre Bécsben Oppelk Alajosnál (Wollzeile 22. sz.) és Haasensteint és Voglertnél (Wollzeile 9. sz.).

Pesten: Zeisler M. hirdetés felvételi irodájában (Königsplatz Nr. 60.)

Nyiteltéri cikkek sora után 20 kr. előleg beküldése mellett a szerkesztőséghez czimzendők.

Előfizetés s hirdetés a kiadó-hivatalnál kezeltek.

Megjelenés: lap hetenkint háromszor, u. m. kedden, csütörtökön és szombaton délelőtt.

Előfizetési ár:

egész évre 12 frt, félévre 6 frt, évnegyedre 3 frt.

Democratia és parlamentarismus.

I.

A parlamentarismus hazájában, hol a képviselői többségi kormány intézménye már rég gyökeret vert, hol a világ e tekintetben példászerűt szokott keresni és találni, Angliában, épp e napokban oly dolgok történnek, melyekkel méltó foglalkozni nekünk, a kik ez intézménynek még csak májusi napjait éljük.

Ezelőtt alig pár hóval világrészünk ama egyik legtekintélyesebb államának királynéja a kormány-alkotás és kormányvezérlés nagyszerű szerepére, a „premier lord de la Trésorerie” méltóságára egy oly férfit hívott meg, a kinek véletlenül hiányoztak ugyan magas rangú ősai, de ha szépapát nem cizemesték lordoknak, ezen hiányt még az aristocratus Angliában is kipótoltnak találta a közvélemény ama jeles tulajdonokban, melyeket ő az irodalom s a parlamenti viták terén tanúsított. Mi több, ezen államférfiu eredetire nézve izraelita volt, egy igénytelen angol-zsidó író fia: Disraeli.

A magas polczra, a nagyszerű hatáskörbe, Disraelit csupán két tulajdon emelte: esze, melylyel az irodalom s az önkéntes terén tekintélyt kivívta, meg az, hogy jó angol hazafinak bizonyította be magát.

Valóban nevezetes két factor; de, fájdalom! e szép kerek világon nem mindenütt elég arra, hogy valakinek magasabb szerepkörbe emelkedhetését biztosítsa.

Annál vonzóbb jelenet volt ez a lordok hazájában, s minthogy tehetségünkhez képest egy-két külföldi lapot is járattunk, elevenen emlékszünk rá, hogy a francia democraták egyik közlönye, a „L'Opinion Nationale” egy érdekes cikkben (melyet sem magyar, sem német lapban nem láttunk figyelemre méltatva) Disraelinek ezen magas hatáskörbeni megjelenését, mint a democratia diadalát ünneplé meg.

„Disraeli — mondá e lap — az első plebejus, a kinek megadatott, hogy egy oly magas polczra emelkedhessék Nagy-Britannia valamennyi lordjai felett, ezen oly hatalmas, gazdag, befolyásos és hagyományos kiváltságaira oly féltékeny nagy urak felett.”

S örömmel jegyzé meg az említett francia lap, hogy „e szerint az angol társadalom magas sphaerában érteni kezdik, miképp eljött az idő, a midőn a királyné után a hazában első helyet foglalhat el egy ember, a ki nem a hódítás korabeli ősök ivadéka” stb.

De midőn az „O. Nationale” meglegezővel constatalá, hogy „a jég meg van törve”, s várni lehet, hogy a „plebejus” emelkedése maradandó hatást gyakorland az angol társadalomra, egyszersmind hozzátevé, hogy: „minden nagy babozás nélkül feltehető, hogy ezen új ember fölemelkedését sok vén tory rossz szemmel fogja nézni, s az pártszakadás oka is lehet.”

S íme, csakhamar bekövetkezének a megpróbáltatás napjai a Disraeli-kormányra nézve, bekövetkezett az irlandi államegyház eltörlésének kérdése feletti nagyszerű parlamenti vita, s a „democratia diadalát” képviselő premier a legelső alkalommal — le-szavaztatott.

De aligha nagy tévedés nem lenne ezt különösen a toryk részvétlensége, vagy éppen boszujának tulajdonítani, s ezen bukás indokát ott keresni, hogy az „új ember” csupán azért nem szilárdíthatta meg állását a kormány élén, mert nem nemes-ember, nem lord, s az angol cast-uralom féltékenysége nem „jó szemmel” nézte a „democratia diadalát” ott ragyogni ama magas hatáskörben.

Sokkal jelentékenyebb és tisztességesebb indok az, mi — nézetünk szerint — itt magyarázatot nyújt, s ez az, hogy Disraeli politikája oly álláspontot támaszkodott, mely az említett nagy kérdésben nem felelt meg a hangulatnak.

A hatalomnak mindig megvan a maga egoisticus szempontja, s valóban más dolog bírálni, igazolni és opponálni, meg más kormányozni és óvatosan irányozni az államélet fejlődését.

Disraeli a „plebejus” kormányra lépve, a kérdést az állam érdekével oly kapcsolat-

ban látta, hogy az irlandi igazán „misera plebs” irányában kénytelen volt megtagadni a szabadelvűség azon mértékét, melyet tőle, a nép fiától, tán vártak, s a melyet az ellenzék Gladstone-el élin, felállított. Ő főleg azon szempontból indult ki, hogy az irlandi államegyház kérdése megoldásának útjában egy nagyobb kérdés is áll, melyet boldogtani veszeljes, az t. i., hogy az államegyház kérdésének vitatása államalaptörvénybe vág, s minden az ellen irányuló reform bomlasztó hatású levén, egyértelmű az Angliában oly nagy gonddal conservált alkotmány módosításával, s itt aztán épp oly conservatív, épp oly merev magatartásra ösztönözte meggyőződése, mint ha kormányra léptében az európai közvélemény nem a democratia, hanem a megcsontosult torysmus diadalát ünnepelte volna meg.

S ő, a népfőnség embere, még tovább ment. Ez az „új ember” a parlamentarismus par excellence virágzó hazájában, azt a magatartást tanúsította, hogy ámbár kormánya kisebbségben maradt, nem adta be lemondását, sem a parlamentet nem oszlát fel, hogy új választások elrendelése által a népre hivatkozzék, hanem engedé magát háromszor leszavaztatni. Ez a harmadszori leszavaztatás f. hó 1-én történt 11 óráig tartó vita után, mely ápril 30-án délután kezdődött s május 1-én reggel fejeztetett be, midőn a szavazás eredményül kihirdetett, hogy a kormány e reformkérdésben 65 szavazattal maradt kisebbségben. Az alsóház 4-diki ülésében aztán jelenté Disraeli, hogy a királyné sem a kormány lemondását, sem a feloszlatást nem fogadta el a fontos ügyek elintézésé előtt, s a feloszlatás ősz előtt nem történik meg. Sajátságos helyzet.

A párisi „Liberté” május 3-ki (hozzánk tegnap érkezett) számában Odysse-Barrot aláírásával ezen eseménynek érdekes főszíneket szentel, s e szabadelvű lap igen komolyan jegyzi meg, hogy „bármint mondjon, bármint akarjon, s bármint tegyen is Gladstone úr, ha kormányra lép, annyi bizonyos, hogy itt nem csak az irlandi kérdéssel van szó; ennek bukása az első jel lesz a skóthoni és angliai egyház bukására,” s miután érinti, hogy ezzel az irlandi kérdés még nincs megoldva, s annak teljes evolútióra kell vezetnie, e szabadelvű francia lap egész határozottan jelenti ki aziránti nézetét, hogy Disraelinek „e szerint igaza volt, midőn szónoklatát e szavakkal végzé: ellenfeleink politikája, a forradalom politikája!”

A fennebbiekben gazdag anyagot nyújtunk az elmélkedésre, s ezúttal legyen elég ennyi!

H. S.

Országgyűlési tudósítás.

A képviselőház ülése május 4-én.

A kérvények bejelentése után Andrássy Gyula gr. miniszterelnök kihirdetés végett a ház elé terjeszti a kereset, és iparkamarákról szóló 6 Felsége által már szentesített törvényt, mely is kihirdetett, hasonló czélból a felsőházhoz átküldetni határozatott.

Erre b. Wenkheim Béla belügyminiszter Csiky Sándornak a democratia-körök feloszlátása iránt tett interpellációjára a következőleg válaszol:

Wenkheim Béla belügyminiszter. Csiky Sándor Eger városa képviselője a f. é. ápril 27-én interpellatiót intézett hozzám mint belügyminiszterhez, a pesti democratia-kör betiltására és feloszlátására nézve; — ő azt a kérdést veti fel, hogy melyik hazai törvényben gyökeredzik a miniszterium azon joga és hatalma, mely szerint a többi közt az 1848. III. t. cz. 32. §. által is biztosított egyéni és ezzel válbatalan kapcsolatban álló társulási szabadságnak fegyveres erő alkalmazásával is elnyomtatását Pest városa hatósága által fogadta vétetni rendeltet, és ezen erőhatalom feloszlátási rendelkezést az országban alakult körök irányában is folytatott.

Ezen interpellációra és illetőleg hozzám intézett kérdésre van szerencsém az összes miniszterium nevében következő választ és felvilágosítást adni: (Halljuk!)

Tudja a t. háznak minden tagja, hogy hazánkban az írott törvényeken kívül a törvényszerű szokás és folytonos gyakorlat is törvény erejével bírnak; hiszen még a koronázási hitlevelekben és fejedelmi esküben is régibb idők óta a legújabb korig világosan ki van mondva, hogy 6 Felsége a király szentül és szigorúan megtartandja és király

hatalmával mások által is megtartatja Magyarországi törvényeit és törvényszerű szokásait.

Ily törvényszerű szokások nélkül Magyarországon a rendet és közbiztonságot lehetetlen volna fenntartani, mert nem csak a rendőrségi, hanem még a büntető ügyekben is törvényszerű szokás és gyakorlat pótolja az írott törvény hiányát, minthogy írott törvények ezek nagy részéről vagy éppen nem szólnak, vagy a régi korból fenmaradt rendeletek, részint elégtelenségek, részint túl szigorúságuk miatt ma már nem alkalmazhatók, sőt nem egy alkotmányos jogunk van, a mit írott törvény világosan nem határoz meg, de mint az alkotmányból folyó jog a folytonos gyakorlat és törvényszerű szokás által megerősítve kétségtelenül fennáll és fenn is kell állania. (Ugy van! a közepén.)

Ilyen többek közt az egyesületi jog, melyet nem írott törvény állapított meg, de mely az alkotmányosság eszméjének és a törvény által is biztosított egyéni szabadságnak természetes következménye.

Azonban a társulati szabadság korlátlanul odáig nem terjedhet, hogy az gyakorlatban magára az államra is veszélyt hozhasson, s ezt meggátolni joga a fejedelmnek, kötelessége a kormánynak, és e jog és kötelesség éppen úgy, az alkotmányból folyik, mint éppen úgy a társulati szabadság meg van a törvényszerű szokás és folytonos gyakorlat által erősítve. (Helyeslés a közepén.)

Nem akarok hivatkozni az 1715. évi XXXI. t. cz. 2. §-ára, mely azt mondja, hogy minden részletes nagyobb számú gyűlékezések bármely név és ürügy alatt valóban is tartandók, 6 Felsége tudta és megegyezése nélkül tartatni törvényes büntetés alatt tiltatnak; nem akarok idézni más ehhez hasonló régibb törvényeket, mert felhozhatná valaki, hogy azok a mostani helyzetünkre és jelen esetre nem alkalmazhatók, minthogy akkor még egyesületek és társulatok oly alakban és értelemben, minőben most léteznek, szokásban még nem voltak. Elégnek tartom a törvényszerű szokásra és folytonos gyakorlatra hivatkoznom — mint e részben kétségtelen jogalapra.

Törvényszerű gyakorlat volt az hazánkban, hogy az egyesületek és társulatok alakulásánál azok célja és alapszabályai a kormánynak felterjesztettek és pedig nem csak tudomás, hanem megerősítés végett is. (Helyeslés a közepén.) Egy hang a szélsőbalon: soha! Hiszen a pusztá tudomás végett felterjesztésnek, ha 6 Felsége és illetőleg annak kormánya még a fejedelmi legfőbb felügyelés alapján azon jogot sem gyakorolhatta volna, hogy a veszélyes célú és alapszabályú társulatok alakulását meggátolhatná, sem célja, sem értelme nem volna. (Élénk hosszas helyeslés a közepén.)

E törvényszerű gyakorlat fennállott már 1848 előtt, nem változtatta meg azt 1848-ban sem törvény, sem ellenkező gyakorlat, fennáll az szakadatlanul jelen alkotmányos helyzetünkben is, mióta a miniszterium a kormányzást átvette, sőt maga a democratia-kör is Pest városához adott folyamodványában felterjesztette alapszabályait, jóváhagyás és megerősítés végett. (Helyeslés a közepén.)

Valamint tehát az egyesületi jogot, habár azt írott törvények nem biztosítják is, köteles a kormány sértetlenül hagyni, miután ezen jog az alkotmányosság eszméjéből foly és törvényszerű folytonos gyakorlaton alapul, — úgy viszont más részről szintül kötelessége a kormánynak, a végrehajtó hatalom azon jogát is, mely hasonlóan a törvényszerű szokáson alapul, és az alkotmányos legfőbb fejedelmi felügyelési jogból származik, — ama jogot t. i., a melyet a kormány eddig a társulati alapszabályok átvizsgálása és megerősítése körül gyakorolt, továbbra is teljes épségben fenntartani.

Senki sem óhajtja inkább mint a kormány és különösen én, mint annak szerény tagja, ki annyi száz meg száz egyesülettel hivatalos érintkezésben állok, hogy az egyesületi jog szabatos törvény által szabályoztassék, s éppen ezért készen is van a kormány egy e tárgyra vonatkozó törvényjavaslattal, melyet legközelebbi alkalommal a ház asztalára letenni szerencséje leendő, de addig, míg ezt a törvényhozás tárgyalás alá nem veheti, — addig is míg a fennálló törvényes gyakorlat helyébe pozitív törvény nem lép, a miniszteriumnak joga és kötelessége egyszersmind az eddigi törvényszerű szokáshoz ragaszkodni, — mert ha ezt nem tenné, nem volna képes megfelelni az interpelláló képviselő úr által is felhozott 1848. évi III. t. cz. 32. §. C. pontjának, mely azt rendeli, hogy a miniszterium felelős a törvények végrehajtásában, vagy a közönsé és bátoraság fenntartásában elkövetett mulasztásokért, (hosszas élénk tetszésnyilatkozatok a közepén), a mennyiben ezek a törvény által rendelkezésre bízott végrehajtási eszközökkel elháríthatók volna.

Nem sértetett meg tehát a törvény akkor, a midőn az írott pozitív törvény hiányában és törvényszerű törvényes erejű szokáshoz és gyakorlat-hoz tartottuk magunkat, hanem megsértetett volna akkor, ha a közönsé és bátoraság fenntartásában elmulasztotta volna a miniszterium felhasználni azon eszközöket, melyeket írott törvény hiányában a törvényszerű és törvényerejű gyakorlat kezére bízott. (Ugy van! a közepén.)

Csiky Sándor úr interpellációjára tehát a jogalapot illetőleg azt válaszolom, hogy rendelkezésünk alapja a törvényszerű szokás és gyakorlat, és ezen felül az 1848. III. t. cz. 32. §. a C. pontjának világos rendelete.

A mi már különösen a pesti democratia-kör eltiltását illeti, a dolog lefolyása a következő volt. (Halljuk!)

Pest városában többen megállapodtak maguk között abban, hogy Pesten egy kör alakítsanak „democratia-kör” név alatt; kidolgozták annak alapszabályait és benyújtották e szabályokat Pest városához, mint illető hatósághoz azon kérréssel, hogy a hatóság ezen alapszabályokat a miniszteriumhoz helybenhagyás és megerősítés végett terjesztsze fel. Pest városa polgármestere felterjesztette ezen szabályokat és a miniszterium gondosan megvizsgálta azok tartalmát.

Az alapszabályok 3-ik §-ából, mely a társulat céljáról szól, főleg pedig ennek indoklásából a miniszterium félreismerhetetlenül látta azon törekvést, hogy a társulat alkotmányunk azon alaptörvényeit, melyek 1867-ben alkottattak úgy tüntette fel, mint a szabadság, testvériség és egyenlőség kifejeződésével ellenkezőket, és e téren igazságon az országnak jelenleg fennálló alkotmánya ellen. (Élénk felkiáltások a közepén: Igen, ugy van!) Ily igazságok pedig, ha az ország több részeiben más hasonló irányú politikai klubok jönnek létre és azok egymással folytonos összeköttetésben az országot igazgatásokkal, mintegy behálózják, keserűséget, sőt gyűlölséget szórva mindenütt a jelen alkotmány lényeges részei ellen, nem az állam javára szolgálnak, hanem a közönsé, biztonságot veszélyeztetik és azon higgadt megfontolást, mely nélkül törvényhozás észszerűen nem működhetik, lehetetlené teszik. (Élénk helyeslés a közepén.)

A következők csak hamar igazolta a miniszterium ezen előrelátását, mert az ország több részeiben már is készültek hasonló democratia-köröket alakítani és ezek alakításánál oly igazságok, a hon polgárainak békés nyugalmát zavargó jelenetek adták elő magukat, melyek méltó megdöbbenést okoztak mindazoknak, kik nem a zavargások féltelenségétől, hanem a csend és rend fenntartása mellett higgadt tanácskozásoktól várják a haza ügyének kifejlődését és boldogságát. Nem szükséges e részben egyes esetekre hivatkoznom, ámbár számos példákat hozhatnék fel, nem szükséges mondom — mert a házból és hazában mindenki tudja a történeteket — és ezek által alkalma volt a kormánynak és mindenkinek meggyőződnie a felől, hogy a democratia körök ily módon, ily irányban, ily igazgatások mellett veszélyeztetik a közrendet és közbiztonságot, sőt magát a szabadságot is. (Zajos helyeslés a közepén.) És előbb utóbb a még annyira szabadságra megérett népet annyira demoralizálják, hogy az útbaigazítás már csak erőszakos eszközök által válik lehetségessé, (élénk helyeslés a közepén), mely többnyire a legártatlanabbak sújtásával jár.

Nem tagadom, sőt elismerem, hogy rendes és nyugodt viszonyok között a honpolgároknak joguk van egyleti úton is az ország törvényeinek megváltoztatása, módosítása, vagy megszüntetése iránt is tanácskozni, és esetleg a törvényes tényezők által azt szorgalmazni; de egy országnak alkotmányát és annak alaptörvényeit egyleti úton megváltoztatni akarni, mindig komoly veszéllyel jár, sőt lehetnek oly viszonyok és körülmények, midőn ily egyleti működés magára az államra végzetleges és veszélyes lehet, főleg ha oly eszközök használatnak, és az igazság oly cinizmussal és a tények ferdtetésével, (zajos helyeslés a közepén) a törvényhozó testület hazaárulási, jogfeladási, alkotmány-eladási gyanúsitással történik, mint ezt éppen a democratia-körök némely apostolai és agensei szóval és írásban, saját útján és proclamációkban gyakorolták. (Zajos, hosszas helyeslés a közepén.) Kötelességet teljesíti — nézetem szerint — azon kormány és törvényhozás, mely meg nem engedi, hogy ily kérdések egyleti működés céljával tüzeszenek ki, főleg oly országban, hol széles képviselői alapon és felelős rendszeren állanak és létezik tulajdonképpen azon nagyszerű nemzeti egyület, mely az ország képviselőiből és választottjaiból áll, s ha

még ezek irányában ily politikai klubok által tényleg vezetett nép és rendszeresített nyers erő presziót és befolyást kíván gyakorolni, akkor a következők hivatását bitorolja, akkor a nép vissza veszi átruházott megbízását és a képviselői rendszer megvan sértve. Oly kormány, mely ezt eltűri, nem érdemli meg nevét, mert hivatásáról lemond, ily kormány tehetetlenségének — bátran kimondom — politikai gyávaságának béléget sőt önmagára. (Zajos helyeslés a középén.) Ily kormány bizalomra nem számíthat s bármely pártnak támogatására érdemtelen. (Élénk helyeslés a középén.)

Kötelességének tartotta tehát a miniszterium teljesíteni az 1848. III. t. cz. 32. §. C. pontja alatti rendelkezést és a veszély elhárítására és a közönség és bátorság fentartására használni azon eszközöket, melyek a törvény által rendelkezésre bízottak.

Ezen eszközök között, ha nem egyedül, de bizonyosan a legszélidobb, legalkotmányosabb és törvényszerű eszköz volt az, hogy az eddigi törvényszerű gyakorlatot támaszkodva, követelje a miniszterium a felterjesztett alapszabályok megváltoztatását.

Ezt a miniszterium Pest városa hatósága által tudokra is adta a pesti demokrácia kör alakítóinak, kijelentvén, hogy a szabályok megváltoztatása nélkül a társulat alakítása meg nem engedtetik. Ezek azonban a szabályok megváltoztatását egyszerűen megtagadták és a pestvárosi hatóság útján hozzám felterjesztett feliratukban határozatilag kijelentették, hogy tervezett egylettüknek rendőri útoni felosztása esetében csak hatalom nyílt erejének fognak engedni.

Nem maradt tehát egyéb hátra, mint a nevezett kör némely tagjainak legelső összejövetelük alkalmával a betöltött rendeletnek érvényt szerezni, mi meg is történt a városi hatóság által kiküldött kapitány által, ki két fegyveres városi őrnök alkalmazásával, előmutatásával az együllevőket a szétoszlásra felszólította, kik ennek folytán szét is oszlottak.

Az ország több részeiben alakulni készült hasonló demokrácia körök, minthogy alapszabályaik ugyanazon okokból helybe nem hagytattak, sőt nagy része azokat fel sem terjesztette, és így alakulásuk meg nem volt engedve, alakulási kísérletükben az illető hatóságoknak miniszteri rendelet folytán lett közbenjöttével szinte meggátoltatnak.

Ítéle meg a t. ház, hogy eljárásunk sértette-e a törvényt, és az országának valamely alkotmányos jogát, midőn a demokrácia-körök igazgatásának közrend és közcsend érdekében elejét venni és a fenyegető veszélyt ily módon igyekeztünk elhárítani. (Hosszas helyeslés a középén.)

Csiky Sándor kijelenti, hogy a belügyminiszter úr válasza által aggodalmi nincsenek eloszlatta, s fentartja magának a jogot, hogy e tekintetben indokait a ház elé terjeszthesse.

Gull József interpellálja a bel- és igazságügyminisztereket a sajtó helyzete iránt Erdélyben. Kiemeli, hogy még mindig a Bach-féle sajtószabályok vannak érvényben az előleges vizsgálattal, s különösen a szebeni német lapok részesülnek megintésekben. Kérde tehát, hogy intézkedett-e, vagy hajlandó-e intézkedni a kormány?

Az interpelláció felolvastatván, a bel- és igazságügyminiszterekkel közöltetni határozatott.

Deák Ferencz azon véleményét nyilvánítja, hogy Erdélyben az unio kérdésének végleges rendezése előtt is életbe lehetne léptetni a sajtószabadságot. Felszólítja a kormányt, hogy eziránt adjon javaslatot. (Helyeslés.)

Andrássy Gyula gróf miniszterelnök: Midőn a t. ház azt a határozatot hozta, hogy a t. erdélyi képviselő úrnak interpellatioja a miniszteriumnak adassék át: az igazságügyminiszter, ki most nincs jelen, a kormány nevében bizonyosan nem sokára erre válaszolni fog.

A mi a dolgok állását illeti, én csak azon felvilágosítást vagyok hivatott adni, hogy a t. barátom Deák Ferencz által mondottak következtében adni, hogy midőn a miniszterium Erdély kormányzatát átvette, azon szándékából indult ki, hogy minden elvált és különböző eljárások alkalmazásával és azaz az unio kérdésének megoldására kiküldött bizottság időközben megszűnven, a miniszterium vette át és iránt is a kezdeményezést, a teendőik halmazára miatt azonban még ez ideig nem volt alkalmam az iránt javaslatot tenni, azon megnyugtató és felvilágosítást vagyok hivatott adni a t. háznak, hogy ezzel összeköttetésben a miniszteriumnak mindig szándoka volt egyszersmind az ott fennálló sajtóviszonyok iránt is javaslatot tenni le a ház asztalára. Mintán azonban az erdélyi unióra vonatkozó javaslat nagy terjedelmű és mégis több időt fog igénybe venni, azt hiszem célszerűnek fogja az igazságügyminiszter tartani a sajtóügy iránt külön javaslatot tenni le a ház asztalára. (Tetszés.)

Még csak azt bátorodom hozzá tenni, hogy ha a kormány ez iránt elébb nem intézkedett annak oka korántsem azon szándok volt, hogy Erdélyben a sajtó ügyekre nézve sokáig kívánta volna fentartani a jelenleg divó rendszert, hanem ennek oka oly akadályokban talált, melyeket minden erdélyi bizonyára ismer — és így fogtam fel t. barátom felszólalását — mely szerint nem várva be

az unio végleges rendezését, a sajtószabadságot Erdélyben létesíteni lehessen. (Tetszés.)

Berzenczey László kívánja, hogy az erdélyi sajtóviszonyok ne külön törvényjavaslat által rendeztessenek, hanem egyszerűen a magyarországi jelen sajtóviszonyok alkalmaztassanak.

Babes Vince szintén szükségesnek tartja felszólalni, s azon véleményét nyilvánítani, hogy a kormány eljárása teszi rosszabbá a törvényt. Belcredi alatt nem kaptak megintést a szebeni lapok.

Andrássy Gyula gróf megjegyzi, hogy a kormány a törvények alkalmazásában ezentúl is a kellő szigor fogja tanusítani. Ha Belcredi alatt szabad volt az ország integritása és a törvények ellen izgatni, úgy az most nem fog megengedtetni. (Általános helyeslés.)

Az elnök erre határozatilag nyilváníti a ház azon óhaját, hogy a kormány tegyen javaslatot az erdélyi sajtóviszonyok rendezése tárgyában.

Az országos honvédegyülés.

A központi honvédebizottmány Perczel tábornok által történt felosztása folytán május 4-re összehívott országos honvédegyülés a Krisztinavárosi nyári szinkörben tartott meg. A szinpad emelvény az elnökség, a központi bizottmány tagjai s a gyorsírók és journalisták számára volt fentartva a földszinti zártkörökben az egyes honvédegyletek képviselői foglaltak helyet, a karzatokon pedig díszes és nagyszámú hallgatóság jelent meg, mely a tanácskozáskor menetét mindvégig nagy érdekességgel kísérte.

Az ülést Beniczky Lajos ezredes úr, a központi bizottmány alelnöke néhány perccel 10 óra után megnyitván, rövid szavakban üdvözlö az ország minden részéből összegyűlt bajtársakat s figyelemzteti őket azon kényes és nehéz feladatra, melyet megoldaniok kell. E feladat bővebb fejtegetésébe nem bocsátkozhatik, miután éppen az ő és bizottmányi tagtársainak eljárása felett lévén hivatva a honvédegyülés itéletet mondani, ő és társai ez ügyben érdekelve vannak. Felkéri az ország honvédegyülést, hogy míg egy választott elnök vezetése alatt a szóban forgó ügyet eldönteni, szíveskedjék mindenekelőtt a tanácskozás rendét megállapítani. Azt hiszi, hogy legegyszerűbb volna először is a képviselt egyletek és küldöttek névsorozatát felolvasni. (Helyeslés.)

Olvasztatik a névsorozat, mely szerint képviselve van 53 egylet, küldötteik száma pedig 165. A képviselt egyletek a következők: aradi, szabadkai, gümöri, poszonymegyei, tasnádi, abanji, bihari, n.-kőrösi, abonyi, hajai, belső-szolnokmegyei, szepesi, szatmári, zempléni, csongrádi, nógrádi, budai, kalocsai, egri, komáromi, budapesti, felső-szolnokmegyei, nyitrai, esztergami, sárosi, szentesi, szabolicsmegyei, hunyadmegyei, gyöngyösi, krasznamegyei, bősörményi, debreczeni, csanádmegei, békési, kolozsmegyei és kolozsvári, küküllőmegyei, torontáli, máramarosi, marosvásárhelyi, ceglédi, kis-kunherületi, közép-szolnokmegyei, zilahi, temesmegyei, vasmegyei, sopronmegyei, nagy-kunsági, ugocsi és monori honvédegyletek.

Elnök: Azon kérdés merül fel: egyletenként vagy személyenként történjék-e a szavazás? (Élénk felkiáltások: Egyletenként!) A szavazás tehát egyletenként fog vége menni, minden egyletre egy-egy szavazat esvén.

Elnök ezután előterjeszti azon tárgyat, mely miatt az országos honvédegyülés összehívott. Ez általános ismeretes s azért csak főbb mozzanatait érinti meg tájékozássá végett. Midőn a központi bizottmány rendes elnöke Perczel tábornok úr képviselői hivatásánál fogva Bécsbe távozott, oly tárgyak merültek fel, melyek elintézésé végett szükségesnek látta a bizottság gyűlést hívni össze. Az elnök visszatérte után zokon vette azt, hogy a bizottság nélküle ülést tartott; a bizottság ellenben feljogosítottak hitte magát a gyűlés megtartására, mivel a rendes elnököt, távolléte esetében az alelnök pótolja. E körülmény aztán surlódást idézett elő, s a tábornok kijelenté, hogy nem a választmány többsége, hanem az ő általa kimondott határozat érvényes. A bizottmány tagjai nem lévén hajlandók a többség határozatától ellátni, oda-hagyták az ülést, s ennek következtében a tábornok a központi bizottmányt feloszlata. A bizottmány azonban nem ismer el a tábornok e jogát s kimondá, hogy ügyét az összes honvédegyletek bírálatára bocsátandja, s ezek határozatától feltételezi létét vagy nem létét. Ez az oka, hogy a mai országos honvédegyülés összehívott, mely itelni fog: ki legyen az, ki a tért elhagyja és ki az, ki azon tovább működik. Kívánja, hogy az itélet következtében a honvédség közti örvény ne tagítassék, hanem betöltessék s a régi egyetértés helyre-álljon. A központi választmány ez ügy eldöntéséig nem vehet részt a tanácskozásban, s azon kérésintézi az országos honvédegyüléshez, hogy ez alkalomra más elnököt válasszon. (Felkiáltások: Máriássy!)

Máriássy János ezredes egyhangulag elnökök választatván, átveszi az iratokat s a központi bizottság tagjai a tereméből eltávoznak.

Ezután Komlóssy jegyzővé választatván, felszólal

Domahidy Ferencz százados: Fáj neki — ugymond — hogy Perczel Mórban, kinek multja

oly fényes s kitűl a nemzet oly sokat várt, csalódnia kellett a hazának. Perczel a hazába visszatértekor azon zászlót lobogtatá, melyre a dicső 1848 volt írva. Hanem most látja a nemzet, hogy a Perczel zászlójára irt 1848 csak szappanbuborék volt, melyet elfűt az indulat fergetege. Mert Perczel Mór eljárása után itélve — nem tiszteli az alkotmányt, — mert Perczel Mór azon zászlónak, melynek teremtőjét oly súlyos vádakkal terhelé — nem lehet hive. Nem akar a tábornok márczius 29 diki híres beszédének Kossuth Lajos (hosszas éljenzés) személyét illető részére reflectálni, mivel a nagy száműzött sokkal magasabban áll a történelemben, semmint őt onnan bárki is leráthassa. Az ő nevét a nép szívéből csak Isten tudná kitűrtlni, de gyarló ember soha. — A tábornok beszédének második részére azonban, mely a központi bizottság feloszlásáról szól, valamint az ország összes honvédegyleteihez intézett manifestumára joga van véleményét mondani az ország honvédegyülésnek. Nem ismeri el, hogy a központi bizottmányt a tábornoknak feloszlalni joga lett volna, s ezzel a tábornok oly hatalmat gyakorolt, minőt egy egyénre ruházni nem lehet. A tábornok kettős hatalmára hivatkozik. De hatalommal nem, csak hatáskörrel bírhat a tábornok. A központi bizottmány nem lépett túl jogkörén, s azért szónok a következő indítványt tesz: „Mondassék ki jegyzőkönyvileg, hogy a bizottmány eljárása igazolt és correct, s hogy az országos honvédegyülés megbizza a bizottmányt, miszerint működését Beniczky Lajos elnöke alatt tovább is folytassa.”

Wesselényi László: — Domahidy úr szívéhez szólni esetleg keblünknek fájdalmait. (Felkiáltások: Elég lesz, hallottuk már!) Perczel Mór a kegyelet tárgya volt. (Eláll! Szavazzunk! El volt már mondva! Elnök csenget!)

Kállay Ödön azt hiszi, hogy mindenki határozott véleménynyel jött ide, s azért kéri az elnököt, hogy egyszerűen tölze ki a szavazást.

Elnök: Szólani joga van mindenkinek, de kénytelen felkérni szónokot, hogy ne beszéljen személyekről. (Általános helyeslés, Wesselényi leül.)

Ivánka Imre, Molnár János, Szabó Sándor és Sikye István a szótól ellálanak.

Elnök erre szavazás alá bocsátja az indítvány első pontját: helyesli-e az ország honvédegyülés a központi bizottmány eljárását?

Erre a képviselt egyletek közül 47 igennel felel, 4 pedig: a budapesti, somogymegyei, maroszéki és zilahi kijelentik, hogy nem szavaznak.

Elnök szavazás alá bocsátja az indítvány második részét: kívánja-e az országos honvédegyülés, hogy a központi bizottmány működését Beniczky elnöke alatt tovább is folytassa?

Domahidy szerint, ha az indítvány első része elfogadtatott, a további szavazásnak nincs helye.

Lukácsi nem látja szükségét annak, hogy a közp. bizottmány tovább is működjék. Az alapszabályok szerint a honvédegyletek célja a honvédek anyagi és szellemi támogatása s a honvédség ügyének előmozdítása. A központi bizottmány az alapszabályok egy szavának sem felelt meg.

Elnök figyelemzteti a szónokot, hogy csak a dologhoz szóljon.

Lukácsi: Ez a dologhoz tartozik.

Ivánka Imre nem szeretné a vitát azon tere vinni, melyen csak elleneinknek nyithatunk rést. Politikai nézete lehet mindenkinek, de azt nem itt kell nyilvánítani. (Általános helyeslés.) Mi a magyar nemzet katonái vagyunk, engedelmeskednünk kell a törvényes kormányunk. Mint magán emberek nyilváníthatjuk politikai nézeteinket, de a honvédtestületet politikai vitaközlások színhelyévé nem tehetjük. (Általános élénk éljenzés és taps.) Kérjük fel a bizottmányt, hogy működését az aug. 20-diki országos honvédegyülésig folytassa.

Váradi Gábor nem a lényeghez, csak a formához szól. A kérdést megoszthatónak nem látja azért, mert ha a központi bizottság eljárása helyesletik, akkor az megmarad működésében addig, míg a rendes választási idő bekövetkezik. Indítványozza, hogy ne történjék e pontra külön szavazás. (Helyeslés.)

Elnök: Tehát az indítvány első részének elfogadása által a második rész is elfogadtatott. Kijelenti, hogy elnöki működése véget ért s még egyszer megköszöni a benne helyezett bizalmat. (Eljenzés.)

A központi bizottmány elnöke és többi tagjai erre küldöttségileg visszahivatni határozatnak. A küldöttség tagjai Váradi Gábor, Ivánka Imre és Domahidy Ferencz pár percz múlva a közp. bizottság tagjaival az elnöki emelvényen megjelennek. (Eljenzés.)

Máriássy ezredes (Beniczky alelnök): Az ország honvédegyülés tárgyalás alá vévén az ügyet, nagy szótöbbséggel elhatározta, hogy a bizottmány eljárását helyesli, s kéri a központi választmány elnökét, hogy az elnöki széket újlag elfoglalja. (Eljenzés.)

Beniczky Lajos (az elnöki széket elfoglalva) köszönetet mond a bizalomért s a központi bizottmány nevében kijelenti, hogy egy nyilatkozatot kell tennie. A központi bizottság megvallja, hogy feladatának nem tudott megfelelni úgy, mint kellett volna. De ezt a körülmények okozták, melyekről azonban bővebben szólni nem akar. Ezen

tul iparkodni fognak, hogy a bizalomnak megfelelő képesek legyenek. Kénytelen azonban kijelenteni, hogy részt a lapokban, részt a társadalom egyes rétegeiben, sőt hivatalos közönyükben is oly vádak voltak a bizottmány tagjai felől olvashatók, melyek sem polgári, sem honvédi állással össze nem egyeztetetők. Olvasni lehetett, hogy a honvédség ügyével ellentétes czélokra törekcsenek, hogy személyes és politikai érdekek által vezettetnek, s hogy ez országos honvédegyülés is néhány mal-contente indítványra hivatott össze. Felhívja a jelenlevőket, tudnak-e csupán csak egy tényt is felhozni, mely a fentebbi állításokat igazolja. Ők e vádakot visszautasítják s rágalomnak nyilváníttják. Ha a mult iránt kegyelettel viseltetnek, ha azon férfiak iránt, kik 1848. tényezői voltak, a kegyeletet egy perczig sem tévesztik el: csak polgári és honvédi kötelességüket teljesítik. Ez nem politika. A kegyelet az egyéni érdem kifejezése. Ennek a politikával semmi köze. A törvénynek, melyet az országgyűlés hozott, engedelmeskedni kell. A honvédség feladata megoltalmazni a királyt és a hazát. (Eljenzés.)

Ezután az alapszabályok ügye vétetett tárgyalás alá.

Váradi Gábor a következő indítványt teszi: „Ez alapszabályok küldessenek meg minden honvédegyletnek, hogy észrevételeiket aug. 20-ig küldjék be s addig ez alapszabályok érvényben maradjanak.” Ez indítvány általános helyesléssel elfogadtatik.

Egy hang: Jelentsük ki, hogy 1848/9. soha sem fogjuk megtagadni. (Felkiáltások: Nem ide való; kérjük az elnök urat, szíveskedjék a gyűlést eloszlatni!)

Egy más hang: Hazánk legdicsőbb száműzöttjének adjuk a történeteket hivatalosan tudtára. (Felkiáltások: Nem tartozik ide! Nincs rá szükség!)

Elnök kijelenti, hogy az országos honvédegyülés bevégezte teendőit s üdvözlét küldvén a társuleteknak, az ülést eloszlatja.

I. Táblabíró, királyi-táblai és főkörmányszéki irnok.

(Folytatás.)

Hiszem sokan lesznek, különösen az új korok embereiből, a kik különösen az elmúlt 18 év alatt a bécsi hivatalos iskolai könyveket kiadó intézetből kijött könyvekből és azok előadótól merítették és tanulták jogtörténelmünket és törvényeinket, mondanók, hogy nagyon cizfra cizfér-szalogokat raktam az elavult s akárhányszor a lefolyt 18-év alatt neveltség tárgyává tenni kívánt táblabíró és királyi táblai irnok kérdéséhez.

De engemet, ki szerencsés valék, úgy az 1848 előtti, valamint azután időszakokban, hol megelégedéssel, hol akármennyi küzdelemmel élni s a multat s jelent mérlegelve, akárhányszor visszahajtatni és gondolni és újból visszakivánni azon táblabírákat, regiusokat, scribákat és cancellistákat, a kik, hol erőteljes és hatalmas s ennél fogva olykor erőszakos is, hol gyenge s egészen képtelen fejedelmi és királyi korszakaink alatt 1222. az angol magna carthánál tán erőteljesebb, s annakutána minden időszakokban s különösen pedig 1231-ben, 1267-ben s azután mindvégig, még az 1526-beli idegen fejedelmi korszakon kezdődőleg szinte mai napig is megújított, kibővített és fentartott törvényt, államokmányt hozták s eszközölték, — még a felhozott szalogok sem elégitenek ki, mert tudom azt tapasztalatból, hogy valamint a 18 évi absolutisticus időszak után, éppen most nemzetünk és országunkat újjá teremteni, éjét, napi faramakokat számba nem véve, törekedő, a hon mind rendt képviselői, országos munkásai, szinte mind e mai napig is táblabírák, homo regiusok és cancellisták, vagy legalább nagyobb része 1850-ig a volt s az ezen nevezeteket s illetleg kiittetést eszközöl tudományok és ismeretek alapján és gyermekesüktől fogva az anyai tejjel besopott törvény és történelemhez ragaszkodásuk eredménye már szinte 3 éves roppant küzdelemük s éjjel-nappal, nem órához kötött munkásságuk, úgy tudom azt, hogy az 1848. 1840. 1834. 1825. 1791. 1773. 1774. stb. ausztriai kormány alatti korszakok, valamint a mohácsi vész utáni megmentés, úgy Nagy Lajos és a Hunyadiak dicső kora felhasználása s más, ezektől egészen eltérő, s lelki s testi képességgel semmi esetben össze-nem-hasonlítható Ulászló, Zsigmond s más akárhány gyenge és előrelétező, terv nélküli királyok és erdélyi, egyen kívül szinte mind erőtelen fejedelmek, korszakok és idejökben, mint ma, úgy visszafelé 800 évet meghaladó időn keresztül, úgy a Könyves Kálmán 1-ső decretuma 28 ik fejezetében eléjővő Pristaló Perest oldai csak a táblabírák, homo regiusok, jurati notarii, scribák s két cancelláriák íróakjai voltak s azok ma is, kik a hazát s nemzetét, s a magyar birodalom minden népeit s magokat a fejedelmeket is minden veszélyek és terhes geographiai fekvés mellett, királyiakat s fejedelmeket hatalmas karral és eszelyes eljárásokkal fenntartották s tartják, — ezen táblabírák II. Ulászló korában hozták, ezelőtt több mint 400 évvel a Verb. H. t. k. II. r. 19. cz. 4. §. s hol ez mondatik: „Nam hoc modo qui libet nobilis imo et ignobilis vel notarius curiae Regiae in qua libet executione proce-

dere potest," ezen táblabírák stb. hozták az 1791-beli 26. és 1848-beli Magyarországon 12-dik, Erdélyben V. és IV. törv.-cikkeket, melynek a magyar birodalom minden népeit Európa sok államával szemben, előbb szabad költözködése, azután urbéri birtoka szabad birtoklására, s különösen minden e birodalom lakosait, személyi és vallási jogukra nézve egyike a másikhoz egyenlővé tették. A mely cast, a mely néposztály a mely törzs csak a rövidben körülírt életrevalóságát tanúsította és a szomorú 18 évi megpróbáltatások alatt is sokszor a mindennapi kenyér megszerzésével küzdve bár, el nem vészett, hanem minden nyomorai és szükségei között is, minden erőt, tehetséget és 18 évi tökéletes, az együtti közlekedéstől elzárt nyomorúságaiban is a fennebbi tettek s erények elkövetésére ép eszt, lelket és erőt tanusít, — legcsekélyebb és egyszerűbb rétegeiben is ignorálni, a szokott közélettől és tevékenységtől kizárni, vagy attól csak ideig óráig is visszatartani, nemzeti s általános álladami véték, — s minden egyebet most ezúttal mellőzve, tán a befolyás, holmi önkényes eljárás stb. gyengülése félelme okozta, hogy a hol e magát nagygyá nőhető bajoni orvoslást ajánlám, dícséret részemre volt, de nem orvoslása a hazai bajnak; és éppen ezért hazai közkérdéssé teszem.

Nem szölok csak, a mint már nem régen közbejött is kimondtam a fennebbi hivatalos színezett egénekrol, mint nem és velem egy hús és vért emberekrol, hanem szölok és beszélek ezen országgrész, az osztrák törvények és a bizottmányi tagoknak nem minden megyében, nem minden képviseltettheik mérten, szük összeállításuk miatt, minden politikai tevékenység, munkásság, közlekedés és ezekből eredő felvilágosultságbani előhaladástól visszatartott, úgy magyar, valamint oláh és szász intelligencia azon feléről, mely a fennebb említett 18 évi absolutistius osztrák rendszer alatt, visszavonultan városokban, falukban, s akárhol, a hol az 1848-ki éven kezdődőleg sistematic napról-napra terjesztett elszegényedés, vagy pedig előreszámítottan élesztett nemzeti küzdelmek következtében, az absolutistius árral együtt, vagy vele szemben, a mi jelenleg szinte egy következést, hol vagyoni, hol kedély-különbségnél fogva úszni nem tudván, vagy nem is akarván, visszamaradtak. És érdeklí iratom azon számos (megjegyzem megint) minden különbség nélkül általán értett magyar, oláh, szász stb. nemzetekbeli intelligens és képesített tetemes fiatal hazafi részt, a kit a rendszer, mint önálló és józan meggondolásra törekedő intelligenseket, minden munkássági és közszolgálati tevékenységtől elzárt és azokat továbbá, a kik vagy fiatal koruk, vagy visszavonultságuk miatt az 1861-ben kipótlott és kiigazított megyei, városi stb. bizottmányi laistromokból kimaradtak, mert a megyei bizottmányokban is az érintetteknek fogva, csak az azokban egyszer fülvettek, vagy azután csak főispáni kegyelem részesei vehetnek részt, bár a mult év június 27-ki az erdélyi köztörvényhatóságok alkotmányos körének visszaállítása iránt, kiadott magyar kir. felelős miniszterium ideiglenes rendeletében egy betilt sem látok arról rendelkezni, hogy az 1848-ig a megyei táblabírákat törvényszéki tárgyalásoknál megjelénéstől, — királyi táblai irnokokat a királyi táblai ülések és tárgyalások alatti megjelenéstől és ottani tanultatástól eltiltán, — mégis ez országgrész intelligentiája nagy része és fiatalsága egészen tettelegesen nyolcz százados fennálló törvényekkel szemben, ki van szorítva (?) a nemzeti második természetűt vált törvénykezésében, némli az önkényes eljárástól óvó publicitással résztvétel, — el saját családja, nemzete és országa jogait és közügyeit kezelő és sokszor vezetéseiben soha vissza nem terelhető köztgyi tárgyalásokbani résztvétel. *)

E cikkem elején előrebocsátott nagy férfiak mondatai és elvei egyenként igénylik és követelik, hogy a nemzetek életével és természetükkel összenőtt jó törvények és szokások egy tollvakarítással meg nem változtathatók és meg nem szüntethetők, hanem a változások törvényeikhez és nekik jelentőséget adott szokásaik-

hoz kell alkalmaztatódni, s minden törvényeik s jó szokásaik egyszerre meg nem szüntethetők. A Kitionich és Cicero századok előtti mondatai és beismerések ez országok népeire kiválóan alkalmazható, mert itt valóságosan alapult az, hogy minden élet- és vagyon-erők, mind önfenntartási vérendszertük ezredéves, évről-évre szükségképpen hozott törvényeinkben gyökerezvén, kényes helyzetünkben egy ezredévi fennállásunkat csak annak köszönhetjük, hogy valamin férfaink az ért korral, mint honi törvényeinket ismerők léptek a majd minden perczen jelentkező külső elemekkel bátran szembe, köz- és magán-helyeken, — éppen úgy az anyák is család körben szokássá vált hazai magán- és közjogukat, úgy mondva, emlőjük első adott táplálékán kezdve, a folytonos anyai ápolás és gyermeki zsenge korban, a szülői kedves tűzhely körül olták kitörhetetlenül emlétkünkben és kitörhetetlenül belénk csepegteték azon jogokat és törvényeket, melyek szentségét akárhányszor azelőtt s különösen 1848-ban akárhányszor ezer kiváló honfiaink és vitézeink ártatlanul ontott vérok díszesít és pecsétl meg. A törvények, ha ez ország fennlétét nem okozó alapok, az idők szelleméhez alkalmaztatottan kell, hogy idomítást leljenek. De az a mi bennük az általános szervezeten egy sem érdekli, s annálkevésbé akadályozza, sőt éppen azáltal, hogy valamint 1848-ig, úgy ezután is nemzeti szokássá vált módon, egy ezredéves gyakorlat mellett, ez országok lakosai, értelmesei és szakavatottjai, — úgy a polgári ügyek ellátásában, valamint a köztgyek feletti tanácskozáskorban legalább tanácskozási jogal részt vesznek, meg kell, hogy maradjanak, — az intelligens hazafirész köztgyek iránti érdekelt-sége, tovább nem zsebbaszható s ezeknek egymással társalkodás és a különböző napi kíváncsalnak feletti eszmecsere végteli együtlétek, semmi akadályra és hátramaradására, sem az ítélethozásoknak, sem a közigazgatási tárgyalásoknak ninesenek; pedig annyivalinkább nem, mert, ha akkor, midőn új dolog volt s mindenkinek emlékében lehetett az, a mit első királyunk Szent István 1-ső könyve 7-dik fejezete 3-dik §-ában mond e szökbán: „Azért, édes fiam! ifjakkal s nem igen bölcsékekkel ne tanácskozzál, s azoknál tanácsot ne keress, hanem az öregeknél, kik azon dologra korunknál s bölcseséggel fogva alkalmasok, mert a királyok tanácsainak a bölcsék szivekben zártaknak s nem szelességből vetteknek kell lennie,“ — mégis Kálmán királyunk alig 60 évvel a fennebbi törvény kihirdetése után a következő szabályt hagyta hátra Alkerki gyűjteményében eléjővő törvénye 24-dik cikkében e szökbán: „Pontosan összeegyeztetve s oly óvatosan, oly aggodalmas szorgalommal fontolni meg mindent az igazság mérlegén, hogy egyrészt az ártatlanságot gyűlöletből ne kárhóztassák, s másrészt a bünt barátság-ból ne oltalmazák.“

Ha Kálmán király alig 60 év múlva a fennebbi első királyi törvény létrejötte után kénytelen volt oly hathatósan rendelkezni, mennyivel nagyobb szükség szinte 700 éven innen, s különösen az ezen éveket fájdalmaikban, gyötrelmekben és vesztésekben akárhányszor felülmúló és erő, csak igazán alig mult s fogait most is vicsorító 18 év mellett, a nyilvánosság mentől gyakorlatibb s terjedtebb térre juttatni, s a nemzeteket önfenntartási és fennállási érdekükben mentől szorosabb barátsági és egymással legőszintebb közlekedési viszonyba hozni s igen a különösen fennebbi módon körül-irtam minden tevékenységtől kizárt intelligentiát.

(Vége következik.)

Belső-Szolnokmegye állandó bizottmányának évnegyedes közgyűlése.

(Dézsen, ápril 15., 16., 17-ik napjain.)

A szép számmal egybegyűlt megyei állandó bizottmány ősi szokás szerint főispán ő mltgát küldöttselegile a gyűlés megnyitására fölkérvén, kevés idő multán hangos éljenzések között megjelent, s tartalmaz beszéddel a gyűlést megnyitotta. Beszédének érdekesebb részeit a tér hiánya miatt nem közölhetvén, kiemeljük azon pontokat, melyekben a megye közigazgatási és törvénykezési állapotját kielégítőnek, a felelős kormány hazafias intézkedéseit az alkotmány megszilárdítására, különösen Erdélyre nézve kifejtett gondoskodását az urbéri bíróságok felállítására, a telekkönyvek behozatala és a vasutak tárgyában eddig is végrehajtott működéseit élénk szavakkal hangsúlyozza.

Szokás szerint legelőbb is a felelős kormány rendeletei olvastattak, melyek között nevezetesebbek: 1) A most már királyi szentesítéssel, s miniszteri ellenjegyzéssel ellátott 1867-diki törvény-cikkek. 2) Az erdélyi főtörvényszék felosztása, s a magyar kir. hétszemélyes táblába erdélyi osztály név alatt lett beosztása tárgyában kelt igazságügyi miniszteri rendelet. 3) A pénzügyminiszterium értesítése, miszerint az erdélyi főszámvevőés ápril 24-én fel fog oszlattatni. 4) Az igazságügyi miniszterium rendelete, mely szerint Erdélyben urbéri bíróságok fognak felállítani. 5) Az igazságügyi miniszterium a törvénykezés érdekében Erdélyre nézve a köztörvényhozásig tett ideiglenes intézkedése, melynél fogva a személyes fogság az adókat illetőleg 10—15 napra terjedhetők rendeltetik, s ekkor, ha az adós esküt te-

szen, hogy hitelezőit kielégítendi, szabadon bocsátatik; ellenesethen is fogsága egy évnél tovább nem tarthat. 6) Hibáztatja az igazságügyi miniszterium Alsó-Fehérmege azon intézkedését, mely szerint tiszteletbeli törvényrészki ülnököket nevezett ki, oly hatáskörrel, hogy azok, mint a rendes bírák, határozat és szavazat képességgel bírjanak, s a megyét hasonló eljárásoktól eltiltja.

Megyénekét illetőleg, a mult január havában tartott évnegyedes gyűlésünköl felterjesztett kérésünk, melyben a népes láposi járásban egy segéd-jegyzői és egy orvosi állomás felállítását kértük, tagadó-választ nyertünk, mit a kormány azzal okadatolt, hogy a megyék végleges rendezésig új hivatali állomások nem nevezethetnek. L. L. a közegesség szempontjából a megyék szervezését közelebből kilátásba nem helyezvén, a hegyektől elzárt Láposvidékére az orvosi állomás felállítását egy új feliratban indítványozza szorgalmazni. Mi is elfogadtatik.

Hasonlóképpen megtagadja a kormány megyének azon felirati kérelmét, melyben az árvai-ügyek halmozottsága miatt egy árvaszéki jegyzőnek szavazati joggal való felállítását folyamodtunk. Minek folytán Torma I. törvényszéki főbíró indítványozza, hogy a megyei alügyész előadói és szavazati joggal ruháztassék fel; a járásokban pedig árvaiügyi bizottmányok szerveztessenek, kik az árvák érdekei felett örkődjenek, a gondnokokat számoltassák, s kik a megyei törvényszéktől függenek. Mindkét indítvány elfogadtatik.

Olvasztatik Dobokamegye átirata, melyben megyénk mult január közgyűléséről a félig Dobokához, félig Belső-Szolnokhoz tartozó Csernek és Kecsed helyeégeinek anomál kelyzetét véglegesen elintéztetni kértük, felszólítván, hogy Kecsed csatolnák Dobokához, Csernek saját folyamodványa nyomán B.-Solnokhoz kívánván tartozni. Ezen felszólításunkra értesít Dobokamegye, hogy Kecsedre kiszállván annak B.-Solnokhoz tartozó része Dobokához csatoltnak vonakodik. Mely átirat tárgyalás alá vétetvén, abban állapodunk meg, hogy mind B.-Solnok, mind Doboka egy hat tagu bizottmányt nevezzen ki, mely Kecsedre kiszállván, ezen dolgot véglegesen döntse el.

Jeleni főispán ő mltga, hogy néhai Wéér Farkas arczképének elkészíttetésére befolyt aláírás utján 1255 frt 53 kr o. é. Megmaradt 506 frt 29 kr, mely maradék pénzzel, véleménye szerint, a megye tanácskozási terme lenne kibutorzandó. Helyeselve elfogadtattak. Számadásának megvizsgálására, a megye ellenzése daczára, egy több tagu számvevő-bizottmányt nevezett ki, mely a következő napon a számadást minden részletében pontosnak és hibátlanak jelentette. Főispán ő mltga egyhangulag megjeleneztetik.

Jelen közlésünkben különösen azon érdekes vitákat érintjük, melyek a „takarékmagtárak“ és a „honvédelem“ ügyében kifejlődtek.

A „takarékmagtárak“ illetőleg az e tárgyban kinevezett bizottmány véleménye fogadtatott el, miszerint a magtárak a megye különböző pontjain s önkéntes adakozás utján állíttassanak fel. L. L. hosszas és meggyőződéshöl merített beszédében arra kívánja birni az állandó bizottmányt, hogy csak egyetlen főmagtár a központban: Dézsen, és kiróvást utján, állíttassék. Csakis így lehet a magtárt eredményre vezetöleg létesíteni; ennek felügyeletére, rendezésére, a gabona bevétele és kiadására nézve külön hivatali személyzet neveztetvén, mely tiszta könyvvezetés mellett a megyei tisztségnek és bizottmánynak minden pillanatban számolhat. T. István a központi magtárt mind a gabona beszállítására, mind annak szükség esetében elvitale tekintetében célszerűtlennek véleményezi. A megye távol vidékeiröl csak a nép megterhelhetésével járna a gabona behozása és elborda. A rovatalt pedig, ismervé a nép iszonyát a közelebb mult időkben reá nehezült rovatatok miatt, ez új rovatallal a népet nem óhajja terhelni és az alkotmányos tisztikar ellen ez által is nemtelen bujtogatónak tért engedni; mert végre is, ha a nép vonakodnék a reá rótt gabona mennyiséget beadni, ezt tiszti hatalommal kellene felhajtani, mi kedvetlenségekre vezetne. Pártolja az albizottság véleményét. D. J. a központi magtár felállítását a helyiség hiányzása tekintetéből nem helyeslehet. Dézsen még drága pénzén is hajos lenne oly helyet találni, mely egy központi magtár kívánalmának megfelelné; mint inpracticus dolgot nem pártolhatja, s ragaszkodik a bizottmány véleményéhez. E tárgyban még többen nyilatkoztak; végre a megyei bizottmány teljes többsége a különböző pontokon, s önkéntes adakozás utján felállítandó magtárak létesítése mellett nyilatkozott.

Főispán ő méltósága a bizottmány e csaknem egyhangu megállapodásán örömet fejez ki; mert — ugymond — ellenesethen is kötelességének tartotta volna a megye többségének megállapodását enunciólni, de nem tagadhatja, hogy ezt csak keble jobb részének elborulásával tehetné volna. L. L. ez elnöki kijelentéssel sértve találván magát, heves beszéddel igazolja véleménye meggyőződéséből eredt célszerűségét, s fájdalmát nyilvánítja, hogy: ha ez jutott volna többségre, ez a megyére szégyenletes leendett, és ezt csak jobb érzelésének elborulásával lehetett volna határozatul kimondani. Elnök nemcsin nyugodtsággal nyilatkoztatja, mennyire téved szölok; ő merő objecti-

tással nyilatkozott; azon meggyőződést, hogy a rovatat kellemetlen következtetéseket idézne elő, a többséggel maga is osztván. L. L. azonban tovább is csaknem önkívületre ragadtatva, tiltakozott és viharzott, mit a megye szomorú megtöködéssel vett. Többen készülték L. L. fellépése ellen erőles szöt emelni, de elnök nemes önértéssel s méltósággal felszólalt, hogy e tárgyban többé senkinek szöt nem enged, s más tárgyra vitte át a vitatkozást.

A testvér megyék átirataira kinevezett bizottmányt szölitá fel véleményének felolvasására. Ez átiratok között a bizottmány figyelmét legelőnkebben Abaujmege felirata ragadta meg, melyet az országgyűléshez intézett az önálló magyar hadsereg felállítására tárgyában. A bizottmány jegyzőkönyvileg Abaujmege feliratát hathatósan pártolunk véleményezte. L. L. és többen e fontos ügyet feliratilag az országgyűlés eleibe terjesztetünk indítványzák, azzal támogatván ebbeli indítványait, hogy ez által magának a felelős kormánynak anduk erőt, mely a közvélemény egyhangu nyilatkozatában dönthetetlen támaszt fog nyerni. Ugyanis mindnyáján tudjuk, hogy a felelős kormány is a honvédelem létesítését az ország és a dinastia érdekében egész hittel óhajta. Mindemellett az e tárgyban kinevezett albizottmány véleménye szerint a többség elégnék tartotta ez ügyet csak jegyzőkönyvileg pártolni; a honvédelem ügye az országgyűlésen úgy is legközelebből szönyegre kerülven.

A megyei „Rudolf-kórház“ vagyoni állásának s kezelési minőségének felderítése tárgyában kinevezett bizottmány igen alapos, a kórház egész állását és szervezetét részletesen tárgyaló munkálattal olvas fel, melyből kitétnék, hogy a kórház akkora jövedelemmel rendelkezik, hogy még egy főorvos bevétele a betegek nagyszáma miatt nélkülözhetlen, s ez elötléből fiatal jeles orvosunk dr. Almai Ferencz egyhangu felkiáltással 300 frt évi fizetéssel el lön választva.

Ezután az indítványok sora következett, melyek között Tauber V. indítványa az izraelita nyilvános iskolák tárgyában érdemel méltányöl elismerést.

Semmi tárgy nem levén, főispán ő méltósága, ki a viharos gyűlést akkora tapintattal s nemes magatartással vezette, köszönetét fejez ki a gyűlés tagjainak, hogy oly szép számmal jelentek meg, s a köztgyek iránt akkora érdeklétséggel viseltetnek. Nem teheti azonban, hogy fájdalmát ne nyilatkoztassa egy az ildomos vitatkozást messze túllépő személyeskedés felett, mely ha e megyében többször előfordulna, az elnöki székméltósága ellen intézetnek kellene tekintenie, kötelességemnek tartom kinyilatkoztatni, hogy hasonló fellépést eltiltni nem fogok! Én ezen székből a magyar királynak személyese, s a felelős kormánynak képviselője vagyok, s szilárd határozatom az elnöki székméltóságát sértetlenül megőrizni, s úgy adni át utodaimnak.... Éljen a koronás magyar király! Éljen a független felelős miniszterium! Éljen a haza!

És ezzel a gyűlést a megye hangos éljenzései között berekesztette.

U. I. A jelen gyűlésen számos tiszteletbeli tag, jelesen az ifjú nemzedékből, nevezetett ki. Főispán ő méltóságának ez eljárása annál dícséretesebb, mert az alkotmányosság légét a hosszas absolutismus alatt nélkülözvén, a megyei bizottmányban tért és mezőt nyernek a nemzet alkotmányával megismerkedni, s azt vértöbbe átgökeresztetni. A kinevezett tiszteletbeli tagok következök: Földvári János főjegyző; gr. Bethlen Béla, gróf Bethlen András, Borbély Soma, Ocsvai Árpád, Rácz Lajos, Marosán János aljegyzők; Muntján Ágoston főügyész; Mártián Sámson törvényszéki aljegyző, Lányi Károly mérnök; Szépi Károly, Möricz Sándor erdőszék és Goldstein Dávid segéd-szolgabíró.

Z.

KÜLFÖLD.

Háboru vagy béke?

E két lehetőségéről a „Times“ egy érdekes vezércikkben igen világos és kerekén kimondott véleményt ad. E cikk lényeges tartalma következök: „Legközelebb 12,000 porosz katonának kelle határozatlan időre hazabocsátatnia, s mint mondják, jövő augusztusban még nagyobb mérvű szabad-ságolások fognak történni. — Egy berlini felhivatalos lap szerint, ezen leszállítások a kormánynak a béke megőrzése iránti bizalmát tanúsítják. Ugyanezen bizalmat fejezte ki a porosz király mult hét-főn a vámparlament megnyitása alkalmával.

Poroszországban így áll a dolog; hát Franciaországban? A „Constitutionnel“ néhány nap előtt Franciaország nevében arra hívá föl a nemzeteket, hogy a békés politika első zálogát adják. Poroszország fölveszi a keztyűt, Franciaország szaván fogja, s jóakarátának bizonyítványát adja. Ezen első tüntetés talán nem vezetend tüsténti eredményekre; azonban az mindenesetre első lépés. Mit fog tenni Franciaország? Az — mint mondják — lázas tevékenységgel folytatja fegyverkezését. A dolgok nem maradhatnak tovább jelen helyzetükben. A háborút — mint erre a francziák császára tanit bennünket — annak szerencsés le-

hetőségei kedvéért el lehet tűrni. A béke mindenkor óhajtható, annak „áldásos biztossága” tekintetéből. De oly állapot, mely sem nem béke, sem nem háború: oly játék, melyben mindenki vesz, s annak megszüntetése a népre nézve valódi szükség.

A háború a legfegyverkezés közti alternatíva közvetlenül Sadova után merült fel. Akkor a francziák császára világosan kijelenté, hogy ő nem fog háborút kezdeni. Azonban a császár békés biztosításait csupán színlelésnek, s időnyerés végett csel-fogásnak tartották. A háború — mint állítják — nem hátrított el, hanem csak elhalasztott. A franczia hadseregi javaslat övintéstől, ha nem is kihívásul szolgál. Most már a franczia hadügyminiszterium előkészületeit bevégezteknek tekintik. Francziaország — mint állítják — már sokkal messzebb ment harczi politikájában, semhogy képes volna visszahátrálni. A legfegyverzésről szó sem lehet; a háború az egyetlen kilátás. Szükségtelen mondanunk, hogy minket ezen okoskodás nem győzhet meg. Ha Francziaország — mint állítják — 1866-ban valóban nem volt képes Poroszországgal megmérkőzni, nehéz volna kimutatni, hogy mi történhetett két év óta ezen helyzet megváltoztatására. Két évi idő s több milliónyi kiadás segélyével a Chassepot-puska talán szembe állíthatná a gyűtis-puskával, s a franczia gyalogság talán már be van gyakorolva új fegyverének használatára; azonban a mi pusztán a katonák létszámát illeti, Francziaország-nak semmi kilátása sem lehet arra, hogy Poroszországnál számosabb sereget szervezhessen, ha csak azon besorozási rendszert nem fogadja el, mely által Poroszország a legnagyobb katonai hatályságot a lehető legcsekélyebb pénzügyi áldozatokkal kapcsolja össze. A franczia nép hallani sem akar általános összeírásról.

Tehát háború — mondhatjuk — nem lesz; de ha háború nem lesz, miért ne lenne legfegyverkezés? Valjon a — részleges vagy általános — legfegyverkezés lehetséges-e Európában? Mi azt szükségesnek tartjuk, akár lehetséges legyen az, akár nem. Nem tarthat még sokáig azon állapot, hogy a nemzetek szenvedjenek uralkodók hibái miatt. Semmiféle korlátlan hatalom sem állhat ellent az őrök kincstárának s pusztán hagyott mülhelyeknek. Milliárdok nem lehet hadgyakorlati gépekké, sem országokat laktanyákká változtatni át. Az emberek sok áldozatra képesek a tényleges háború szenvedélyei közepette. Valóban a háborút néha az

ember természetes állapota gyanánt tüntették föl; az, mi nem természetes, a jelen fegyveres béke a második császárság ezen békéje, mely még az első császárság hadjáratánál is több pénz- s ember-áldozatra került. Eziránt a felelősség leginkább Francziaországra hárul. Európában semmi háború sem lehet, ha csak Francziaország nem idézi elő. Napoleon császárnak kell nyilatkoznia, még pedig minden balmagarázatot kizáró világos modorban. A császár nagyon sokáig ingadozott Niel s Rouher befolyása közt. Volt oly idő, midőn azt hitték, hogy a francziák uralkodója kiváló nézetekkel bír. Azt kelljen-e most mondani, hogy ő még csak arra sem képes, hogy miniszterei közül az egyiknek vagy a másiknak véleményét fogadja el? Hogy sem elég merészséggel nem bír azt követni, ki háborúba akar rohanni, sem elég bölcsességgel arra hallgatni, ki legfegyverkezést tanácsol?

OROSZ- LENGYEL ÜGYEK. A bécsi lapokban olvastuk nem régiben, hogy a Pruth mellett 40,000 főből álló lovas haderő fog felállítani. A „Schlesische Zig.” egyik szt.-pétervári levelezője a hirt oda módosítja, hogy a Pruth mentében fog ugyan egy haderő felállítani, de nem csupán lovasságból, hanem vegyes katonaságból, a mint az toborzásoknál szokás. E haderő felállítása különben semmi fontossággal nem bír, mert az évenként így történik, midőn is a nyári hónapok alatt a Pruth melletti rónaságokon nagyszerű fegyvergyakorlatok tartanak, melyeket nem ritkán a császár is meglátogat. Ha különben a bécsi hírek valók volnának, akkor a török kormány és más hatalmak aggodalmait rég felkeltették volna. Ennyit az igazság felderítésére.

KELETI DOLGOK. Krétából apr. 25-én Athénből érkezett tudósítások szerint a felkelők egy erős török hadtestet megverték, mely utóbbi 400 holtat és sebesültet hagyott a harcmezőn.

Konstantinápolyból jelentik, hogy az ausztriai főhercegek apr. 25-kén a szultánnal ebédtek, s hétfőn akartak elindulni.

Konstantinápoly, május 4-kén. A „Levant Herald” közli azon 41 államtanácsos kinevezését, kik muzulmánok- és keresztényekből állanak.

Mint Konstantinápolyból f. hó 4-ről jelentik, az államtanácsos ama napon fog megtartani, melyen a szultán a portánál az évenkénti látogatást teszi, mi hihetőleg a hét folytatában fog történni. Lajos Victor főherceg 3-án a szultánnal látogatást tett, mit a szultán másnap viszonzott.

OROSZORSZÁG. A „Liaité” írja: Hiteles tudósítások szerint Oroszország három roppant tábort szervez. Az első tábor Szt.-Pétervár vidékén fog felállítani, a második Powonsk sikkain Varsó közelében, a harmadik pedig a Pruth sikkain. A második tábor feletti vezénylet Berg grófra fog bízni, a harmadik pedig Constantint nagyhercegre. Szent-Pétervárt távol a birodalom határaitól egy tábor felállítása, mondják, csak azért történik, hogy az egész rendszabály ne birjon támadó jellemmel.

KÜLÖNFÉLÉK.

— Vasutunk királyhagóntul részén is megkezdett a földmunkát, s pedig legelőször Révnél.

— Az „Unio”-ban Wagner Frigyes alaplannak nyilatkoztatta azon hirt, mintha az angol Hungarian bank részéről egy fiók intézet felállításával lenne megbízva.

— Madarász Viktor, mint Pestről távirják, az Asztalos-féle mozgalmak miatt elfogatott.

— A szini idény végén vagyunk; mint a szinlap hirdeti, még csak 5 előadás lesz, a búcsu-előadás folyó hó 17-re, vasárnapra van kijelölve.

— A napokban jelentkezett rohamos esőzések folytán minden folyam áradásnak indult. Több felől veszünk tudósítást, hogy az ár egész tábla vetéseket sodort el földestől. A Királyhagón túlról hasonlóan nagy vízáradásokról írunk; egyedül a Dunát teszik kivételnek, mely aztán a bécsieket rémitgeti; hol, mint állítják, eddig, hallatlan magasságon áll.

— Rózsa Sándor Péterváradról visszajövet tisztelgett gróf Andrássynál s megköszönte a kir. kegyelmet. A miniszter utiköltségül segélypénzt adott neki, mert — természetesen! — semmije sincs a hosszú rabság után. Szegedre utazott. Arca jó alföldi magyar arc, kibernetvalva és erős bajszszal. Ruhája fekete magyar uri ruha. Azt mondja, nyomába akar jönni azoknak, kik az ő neve alatt raboltak s gyilkoltak. Különben kérte, hogy eszközölnék ki számára Csongrádban csendőrbiztosságot, mert ő jól ismeri e vidéket.

— Párisi távirat szerint hg. Metternich nagykövet Párisból Bécsbe utazott, állítólag testvéreinek lakodalmára. Némelyek szerint hivatalos lenne a külügyek tárcáját átvenni, s báró Beust főcancellár s házi miniszter maradna.

— Stöger Béla, egyike a legjelesebb ének-tanítóknak, évek óta tart fenn városunkban énekiskolát, s ezt vajmi csekély anyagi kiltás kedvéért, inkább egyszerűségről teszi. Tizenhat éve, hogy Stöger úr körünkben e téren küzd, s most énekiskolájában kezdő-osztályt nyit. Tandij egy tanítványtól havonként csak 2 ft 10 kr. A kezdő, csütörtöktől és vasárnapot kivéve, naponta 11 órától 1 óráig részesülnek tanításban. Mindenki beírathatja magát 11 és 1 óra közt. Stöger úr közoktatáson kívül magán órát is ad; lakása óvár 198. szám alatt.

— Kossuth Lajos Turinból azon kérelemmel fordult Horváth Boldizsár igazságügyi miniszterhez, hogy szolgáltatnának ki neki magán iratait, melyeket annak idejében lefoglaltak. A magyar kormány közvetítése folytán Kossuth ezen kívánsága rögtön teljesített.

— A vallás- és közoktatási miniszter felszólítja a törvényhatóságokat, hogy a községi tanítók illetményeinek fölszédésében a lehető legnagyobb eréllyel járjanak el, a szerint intézkedvén, hogy a különben is szegényesen díjazott tanítók e csekély díjukat legalább pontosan kapják.

— A borszéki ásvány-forrásokat Gyergyó-Szárhegyen apr. 25. Taurku Miklós brassói kereskedő 52,821 frtért hat évre haszonbérbe vette. Az eddigi bérösszeg 30,000 frt volt.

UJ POSTA.

Augsburg, máj. 6. Az „Augs. A. Zig.” levelet vett Bécsből, melyek szerint Francia- és Poroszország közt a helyzet mind feszültebbé válik. Napoleon le nem fegyverkezhetik, míg valamit véghez nem viszen, mondják a kérdéses levelek.

Gabonaár Kolozsvárt május 7-n 1868.

(Alsó a mérő, közéspár.)
Tisztabúza 4 ft — kr. Elegybúza 2 ft 90 kr. Rozs 2 ft 50 kr. Árpa 1 ft 80 kr. Zab 1 ft 50 kr. Török búza 1 ft 98 kr. Pityóka — ft 90 kr. Marhabúza fontja belváros 20, külvárosban 19 kr.

Távirati tudósítás a bécsi börzéről.

Május 8-án: 5% Metaliques 100 ft 56.—. 5% Nemzeti kölcsön 100 ft 62.65. Kamat 57.—. 1860. Kölcsön 80.70. Bankrészvény 692. Hitelintézet részvény 200 ft 181.—. London 10 ft st. 100 ft 23 1/2, kr 116.80. Ezüst 114.75. Cs. királyi arany 5.57 1/2.
Május 5-kén: Földtehermentesítési kötvény Magyarországi 73.—. Erdélyi 68.—.

T. és felelős szerkesztő DOZSA DÁNIEL.

Sz. 365. 1868.

(143)

(1—3)

árvai

Hirdetmény.

Kolozsmegye törvényszéke mint gondnokhatóság által ezennel közhírré tétetik, miszerint Pesten tartozkodó öv. báró Apór Györgyné született gróf Haller Terézia a mai napon jelen szám alatt kelt végzéssel bíróság elmebetegnek nyilvánítván, ennek következtében **gondnokság alá helyeztetett** és gondnokának báró Bornemisza János nevezetett ki.

Kolozsmegye törvényszékének mint gondnokhatóságnak 1868 május 5-kén tartott üléséből. Biró Pál főbíró. Kozma Albert jegyző.

68. 1868.

(144)

(1—3)

v. tör. sz.

Felhívás.

Kővárvidék Révkörtvélyes községbeli illetőségű Szellingh György, földteherm. valóító bizottmányi segéd, f. évi március hó 30-án Szilágy-Somlyón öngyilkosság által, a végrendelet hátrahagyása nélkül, elhalálozván, a hagyaték, valamint az ellenébe bejelentett követelések tárgyalására f. évi **junius hó 15-ik napja d. e. 9 órája**, szükséges esetében következő napjai, e városi törvényszék árvalügyi osztályába ezennel kiütetlik.

Felhívatnak tehát mindazok, kik ezen hagyatékhoz örökösödési igényt, akár az ellen követelést érvényesíthetni vélnének, hogy eziránti kellő okmányokkal támogatott jelentésüket, a fent kitett hatánapig ezen törvényszékhez adják be, s annak tárgyalására a kitűzött hatánapon, további idézés bérarása nélkül jelenjenek meg.

Értesíttetnek egyszersmind illetők arról is, hogy az ismeretlen tartozkodásu, vagy netán lehető kiskoru örökösök jogai megóvása érdekében városi tisztí ügyész Várady Mihály ur eseti gondnokul kineveztetett, a hagyaték lieltárt pedig ezen törvényszék iktató s kiadói hivatalában a hivatalos órák bármelyikében megtekinthetik. Szabadalmazott Szilágy-Somlyó város törvényszékének 1868 ápríl hó 28 dik napján tartott üléséből.

Sz. 699 1868.

(139)

(3—3)

Hirdetmény.

Több abrúdbányai, verespataki, buesumi és kerpenyesi bányabirtokosok által folyó év január 28-án a földmívelés- ipar- és kereskedelmi nagyméltósága m. kir. miniszteriumhoz beadott kérvény következtében, a nagyméltósága m. kir. miniszterium folyó év mártius 18-án és április 11-én 1873 és 5165 számok alatt a bányakapitánysághoz intézett magas rendelekekkel megengedni méltóztatott: miszerint az érvényben levő általános bányatörvény iránti nézeteknek, valamint a bányamegyék kívánalmainak tartozkodás nélküli nyilváníthatása céljából Abrúdbányán egy újabb gyűlés hirdettessék ki; a gyűlés tárgyat illetőleg megjegyeztetvén, hogy ezen gyűlésben a múlt év szeptember 17-én és 18-án Zalatnán tartott közgyűlésen már tárgyalta irásbeli nyilatkozatok, valamint az említett közgyűlésről felvett jegyzőkönyv is vitatás tárgyául fognak kiütetni.

Ezen Abrúdbánya bányavárosban megtartandó gyűlésre, **folyó év junius hó 16-ka** tűztetik ki, melyre jelenen a kérvényező bányamegye birtokosai ezennel meghívattak; de mely gyűlésen különben más erélyországi bányaiarosok is (a Zaránd-megyebelieket bezárólag) jogosan részt vehetnek, és netáni nézeteiket ki is fejezhetik.

A magyar királyi bányakapitányságtól. Zalatnán, május hó 1-jén, 1868.

NEM HIVATALOS

Ügyvédi ügynöki iroda.

Vidéki ügyvédtársaimtól, egyletek, társulatok, községek és magánzók-tól sat. elfogadok minden megbízásokat, melyek törvénykezési vagy közigazgatási ügyekben a Buda-Pesten székelő kir. miniszteriumok, kir. curia, váltó- és városi törvényszékek, társulatok- és egyleteknél közbenjárást, megszorgalmazást, értesítéseket stb. igényelnek.

Czélja ügyvédi irodámnak a vidéki ügyesbajosokat a jövő-menési, utánjárás, időtöltési terhes költségektől megmenteni, gyors, kimerítő, alapos tudósításokkal szolgálni és hol akadályozza lennének, képviselteni sat. A díjak legmérsékeltbben számíttatnak fel, egy fél napi időnél többet nem igénylő eljárásért 1—3 ft.

Irodám helye Pest, Lövész-utca 8. sz. Ensel-ház.

Réső Ensel Sándor, köz- és váltó-ügyvéd.

(53)

Gyakorl. fogorvos POPP J. G. urnak

Bécs, Stadt, Bognergasse 2. sz.

Tekintetes úr!

Nyolcz év óta Önnek ANATHERIN SZÁJVIZÉHEZ szokva, mely nem csak a foghúsrá, hanem magukra a fogakra is rendkívül jó hatás-sal van, különféle fogfájást is enyhít és megszüntet, s általában egy kitűnő szájvizet nevé tökéletesen megérdemli, — nem tudom magam az újabb időben feldicsért basonló szer iránt elhatározni, s kérem tehát a mellékelt összegért nekem Anatherin-Szájvizéből megfelelő mennyiséget küldeni.

Zágráb, július 20-kán, 1867.

Ns. Mandlstein Teréz, szül. bucimi Jellacio.

BIZOMÁNYOSOK: Kolozsvárt: WOLFF J., Dr. HINCZ Gy. ENGEL J. és BINDER gyógyszerészek és KARVÁZ J. Toldi: Wolff gyógyszer. Szegeden: Müller gyógyszer. Zóhrer, Steiner. Brassóban: Fabick gyógyszer. Jekelius gyógyszer. C. Anken. Károly-Felérudt: Sander gyógyszerész. Segesvárt: Misseltacher, Dánián D. és Markus Fr. Besztercén: Dietrich, Fleischer és Tergavits. Ed. Dézsen: Krémer Sámuel. Déván: Bosniaki és Gergely. Medgyesen: Folbert gyógyszer. Nagy-Egyed: Oberth J. gyógyszer. M. Váradhelyt: Fogarasi D. és Bucher. Szászvároson: Leonhardt. Szász-Régen: Traugott és Wachner. Zilahán: Weiss gyógyszer. Sz.-Somlyón: R. Tarsa Ign. Kézdi-Váradhelyt: Nagy Jakab. Búszörvényben: Lányi J. gyógyszer. Nagy-Bányán: Papp gyógyszer. N. Károlyban: Jellinek gyógyszer. Nyiregyháza: Bacsay B. gyógyszer. Szinger-Váralján: Gerber gyógyszer.

Valódi franczia- és angol rajzpapírok,

— kisebb és nagyobb ívekben — úgy rőf számra — igen finom olajozott szlama-papír, egész rajz-készletek, czirkalmok és vonalzópennák, finum fekete és színes-íron, valódi Cármin, kék- és zöld-tenták, vonalzók és háromszög-ök,

Valódi chinai-tusch,

továbbá:

többféle minőségű és formájú levélpapírok és levélborítékok, minden egyéb író- és rajz-eszközök nagy választásban és jutányos árakért kaphatók Kolozsvárt

STEIN JÁNOS könyvkereskedésében.

Ugyancsak Stein Jánosnál kapható:

A gyulafehérvári nagyenyedi

Bethlen-főtanoda története.

Írta P. Szathmáry Károly. Ára 2 ft 50 kr.

Pázmány Péter és kora.

Írta Frankl Vilmos. I. 4 ft 50 kr.

Észrevételek a

megyékátalakítása körül.

Írta gr. Forgách Ágost. Ára 1 ft.

Az erdélyi muzeum egyet évkönyvei.

I-ső kötet: (1860—61. 4-rét 26. 158 l.) . . . 1 ft 70 kr.

II-dik kötet: 3 rajztáblával. (1862—63. 4-rét 147 l.) 1 ft 60 kr.

III-ik kötet: 18 rajztáblával 1864—65. 4-rét . . . 3 ft 20 kr.

IV-dik kötetének I-ső füzeté. . . 1 ft. — kr.

II-ik füzeté (3 rajztáblával) 1868. . . 1 ft. 50 kr.

Növendékek lapja 1865 ápril-december. Szépirodalmi és ismeretterjesztő közlöny, ifjúság számára. Szerkesztette Réthi Lajos. Füzve 3 ft. Csinos kemény kötésben 4 ft.

(128)

(3—3)

Száz darab

NARANCSÉSCITROMFA

(20—80 évesek) edénybe eladó. Bővebb értesülést ad

Krischek Ferencz,

kertész Frecken Nagy-Szeben mellett.

(141)

(2—3)

Viszt Józsefet

kétségbeesett neje, árva gyermekei és rokonai felhívják, hogy miután eltávazásának okai megszűntek, hollétéről tudósítsa őket.

(1)

(14—50)

(140)

(2—2)

Csód.

Brassó vidékén Türkösben megürlt az ág. hitv. első tanítói, s kápláni állomás. Az ide konkuráló jelentkezőknek f. év május 21-ig bizonyítványaikkal ellátott folyamódásukban a helybeli presbyterium elnökénél Csernátfaluban.

(101)

(9—10)

Alóírt szállító és bizományi üzlet ajánlja magát Erdélyből és Erdélybe szállítások eszközésére a legpontosabb szolgálat biztosítása mellett.

ADLER IGNÁCZ

Nagy-Váradon, fekete-sasutca.